

ادبیات فارسی پایه چهارم

درسنامه‌ی درس ۱۴ (ادب از که آموختی)

کلمات مترادف: به کلماتی گفته می‌شود که معنی آنها مثل هم است و کمک می‌کنند تا سخن، زیبایی و تنوع خاصی پیدا کند.

اندوخت : جمع کرد ، پس انداز کرد	آموخت : یاد داد ، یاد گرفت	رنج : زحمت
بیهوده : بی فایده ، بی خاصیت	ناپسند : نامناسب	علم : دانش
چندان : هر مقدار ، هر اندازه	عالِم : دانشمند	پرهیز کردن : دوری کردن
مُشک : ماده‌ای بسیار خوش بو و معطر	عطّار : عطر فروش	طبله : صندوقچه
تُهی : توخالی	طبل : نوعی ساز	غازی : جنگجو

کلمات متضاد: کلماتی هستند که از نظر معنی و مفهوم، مخالف هم هستند.

نادان $\neq$ دانا	بی ادب $\neq$ مؤدب	ناپسند $\neq$ پسندیده
بی فایده $\neq$ مفید		

کلمات هم خانواده :

به کلماتی گفته می شود که **۳ شرط** زیر را داشته باشند :

شرط ۱ : از **یک ریشه** گرفته شده باشند.
(مثل اعضای یک خانواده که در یک خانه زندگی می کنند.)

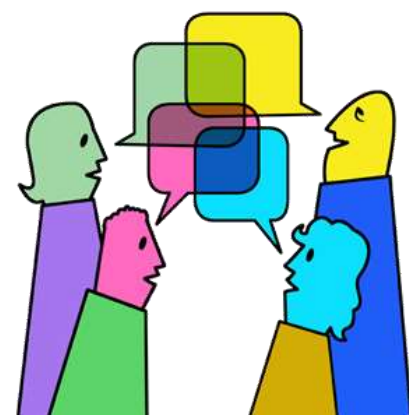
شرط ۲ : حروف اصلی در کلمات هم خانواده باید به ترتیب **و پشت سر هم** بیایند

شرط ۳ : از نظر **معنی** به هم **نزدیک** باشند.

دانش زبانی (فعل ، فاعل ، مفعول)

همان طور که قبلاً" هم در مورد فعل توضیح داده شده است ، فعل بخش اصلی جمله می باشد که جمله بدون آن معنی ندارد و کامل نیست . فعل انجام دادن کاری را نشان می دهد .
مثل : خوابیدن ، خواندن ، گفتن ، رفتن و ...

فاعل : به انجام دهنده ی کار فاعل گفته می شود . یعنی کسی یا چیزی که عمل فعل را انجام می دهد .

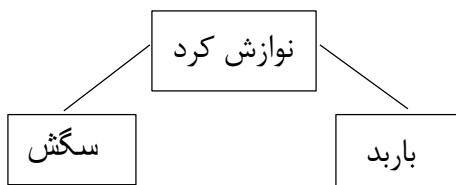
مفعول : کسی یا چیزی که عمل فعل بر روی آن انجام شده است . با جمله ی پرسشی چه کسی را ؟ چه چیزی را ؟

می توانیم مفعول جمله را پیدا کنیم .

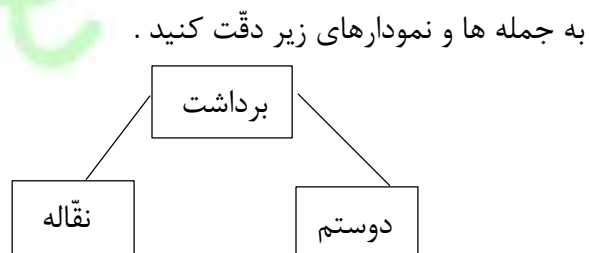
نشانه ی مفعولی : کلمه ی ((را)) نشانه ی مفعولی می باشد . در بعضی جمله ها نشانه ی مفعولی آورده می شود و در بعضی جمله ها نشانه ی مفعولی آورده نمی شود .

امیر حسین لباسش را آویزان کرد .   باربد ، دست و صورتش را شست .

فاعل   مفعول   فعل   فاعل   مفعول   فعل

باربد سگش را نوازش کرد .

دوستم نقاله را برداشت .

سعدی ، شاعر قرن هفتم هجری قمری است . اودر شیراز به دنیا آمد ، در همان جا نیز درگذشت و به خاک سپرده شد .

آرامگاه او سعدیه نام دارد . سعدی ۸۴ سال عمر کرد و کتاب های گلستان و بوستان از جمله آثار مهم او هستند . کتاب گلستان به نظم و نثر و بوستان به نظم نوشته شده است . ((استاد سخن)) و ((شیخ اجل)) از لقب های اوست .

درس چهاردهم کتاب فارسی ، ادب از که آموختی ؟ از کتاب گلستان سعدی است .

علم چندان که بیشتر خوانی   چون عمل در تو نیست نادانی

معنی : هر چقدر هم که علم یاد بگیری   وقتی به آن عمل نکنی با فرد نادان فرقی نخواهی داشت

یکی را گفتند : ((عالم بی عمل ، به چه مآند ؟)) گفت : ((به زنبور بی عسل))

معنی : از شخصی پرسیدند : ((دانشمندی که به دانش خود عمل نمی کند به چه چیز شبیه است ؟))

گفت : ((شبیه زنبوری است که عسل ندارد .)) یعنی بدون فایده است .

لقمان را گفتند : ((ادب از که آموختی ؟)) معنی : به لقمان گفتند : ((از چه کسی ادب یاد گرفتی ؟

گفت : از بی ادبان ، هر چه از ایشان در نظرم ناپسند آمد ، از آن پرهیز کردم)) .

معنی : گفت : ((از بی ادبان ، هر کاری که از افراد بی ادب به نظرم نامناسب و بد بود ، از آن دوری کردم)) .

مشک آن است که خود ببوید ، نه آن که عطار بگوید .

معنی : مشک خوب آن مشکی است که خودش بوی خوش داشته باشد نه آنکه عطر فروش از بوی خوش آن تعریف کند.

دانا چون طبله ی عطار است . خاموش و هنر نمای .

معنی : انسان دانا مانند صندوقچه ی عطر فروش است ، بدون سر و صدا هنرش را نشان می دهد .

نادان چون طبل غازی ، بلند آواز و میان تهی .

معنی : انسان نادان مانند طبل جنگی ، پر سر و صدا و توخالی است .